

سؤالات شرعی جدید بر اساس آرای فقهی حضرت آیت الله العظمی سیستانی

به کوشش: بخش فقهی و حقوقی دفتر فرهنگ معلولین
۱۰ اسفند ۱۳۹۴

- خیر

* ازدواج دو معلول ذهنی، باردار شدن زوجه و مشکل داشتن جنین پس از آزمایشات، در این شرایط آیا سقط جنین قبل از دمیدن روح و بعد از آن (چهار ماهگی) جایز است؟ آیا نظر قییم قانونی در این مورد شرط است؟

- اگر ماندن جنین برای مادر موجب حرج و مشقت زیاد باشد قبل از اتمام چهار ماه سقط جایز است ولی بر مباشر اسقاط دیه لازم است.

* ازدواج دو معلول ذهنی که منجر به بارداری گردد و طبق آزمایشات جنین سالم باشد؛ ولی پدر و مادر صلاحیت نگهداری از فرزند را نداشته باشند و قییم نیز توان نگهداری از این فرزندان را نداشته باشد و با توجه به اینکه این فرزندان ممکن است در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار بگیرند. سقط جنین قبل از دمیدن روح در جنین و بعد از آن (چهار ماهگی) چه حکمی دارد؟ آیا نظر قییم قانونی در این مورد ملاک قرار می‌گیرد یا خیر؟

- جایز نیست.

استمداد می‌گیرند. می‌دانیم که این خط از نقاط شش‌گانه تشکیل شده است. با توجه به مطلب فوق، آیا بر نابینایان لازم است در موقع فراگیری قرائت قرآن، و در وقت لمس اسامی مقدسه که با خط برجسته نوشته شده، وضو داشته باشند؟

- لازم نیست

* آیا بر نابینایان لازم است قبل از دست گذاشتن بر نوشته‌ای، مطمئن شوند اسمی مقدسه بر روی آن نوشته نشده است؟

- لازم نیست

* با توجه به اینکه بخشی از معلولیت‌ها از طریق وراثت و ژنتیک منتقل می‌شود و فرزندان زوجه یا زوج معلول خواهند شد، تکلیف آنان چیست؟ آیا جهت جلوگیری از فرزنددار شدن، این معلولین می‌توانند اقدامی داشته باشند؟

- اشکال ندارد

* در مواردی که دستگاه قضایی مسئولیت حضانت و سرپرستی معلولین را به سازمان بهزیستی محول می‌نماید، آیا فرمان‌های این مثل دستورهای ولی شرعی است؟

به طور میانگین هر ماه بیش از بیست استفتاء جدید به دفتر فرهنگ معلولین واصل می‌شود. این حجم از پرسش‌ها گویای چند نکته است: التزام معلولان به احکام و وظایف فقهی؛ رشد و بلوغ جامعه معلولان؛ کمیت و آمار قابل توجه جامعه معلولین. امید است نهادهای حوزوی به نیازهای فرهنگی و شرعی این قشر توجه ویژه داشته باشند. لازم به یادآوری است از دویست استفتاء دریافتی، حدود یک دهم آن در اینجا آمده است و بقیه به علت جا نداشتن مجله، در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر فرهنگ معلولین آمده است.

* نابینایان به دلیل ندیدن، در بسیار مواقع، قدرت تشخیص نجاسات را ندارند، مثلاً دستشویی که می‌روند نمی‌دانند شیرآلات یا دمپایی و غیره پاک است یا نجس، تکلیف آن‌ها چیست؟

- تا یقین به نجاست نباشد همه چیز محکوم به طهارت است.

* نابینایان برای خواندن از خط برجسته‌ای به نام «بریل» که با لمس انگشتان خوانده می‌شود،

* استفاده از موسیقی به عنوان شیوه درمانی تخلیه هیجان و مهار غریزه جنسی در معلولین ذهنی به علت عدم پاسخگویی برخی از آنها به دارو چه حکمی دارد؟
- اشکال ندارد

* استحمام و تعویض البسه و تشک معلولین ذهنی مرد توسط مددیار زن و بالعکس چه حکمی دارد؟
- با بودن مرد جایز نیست.

* رعایت حجاب در برابر معلولین با توجه به مشکلات حجاب برای معلولین فلج و مشلول یا معلولینی که قدرت نگهداری دست‌های آنها ضعیف است چه حکمی دارد؟
- باید تا حد مقدور رعایت شود.

* معلولی هستم که بر اثر جراحت وارده هر دو دستانتان هیچ‌گونه حس و حرکتی ندارد تکلیف او در وضو چیست؟
- از کسی کمک بخواهد.

* آیا دست مصنوعی در حکم جبیره است و در هنگام وضو باید دست مرطوب را بر آن کشید؟
- خیر

* افراد قطع نخاع از گردن برای وضو گرفتن نایب می‌گیرند آیا هر دو آنها باید نیت قصد قربت داشته باشند یا فقط فرد قطع نخاع؟ و یا فقط نایب؟ کدامیک؟

- اگر معلول خود می‌شوید ولی از نایب کمک می‌گیرید خودش نیت می‌کند و اگر نایب دست و صورت او را می‌شوید و با دستان او یا خودش مسح می‌کند به احتیاط واجب باید هر دو نیت کنند.

* یکی از شرایط وضو پاک بودن محل وضو است حال اگر فرد قطع نخاع از گردن امکان شستن و تطهیر آن را نداشته باشد وظیفه‌اش در گرفتن وضو چیست؟ و این در صورتی است که نایب هم در دسترس نیست؟
- وظیفه تیمم است.

* آیا برای هر وضو باید سوند و کاندوم را به علت نجس بودن از مجرای ادرار جدا کرد و سپس وضو گرفت، با توجه به اینکه تعویض و تهیه آن برای فرد قطع نخاع مشقت دارد؟
- در صورت مشقت لازم نیست.

* آیا فرد قطع نخاع در هنگام وضو علاوه بر اعضای وضو که می‌باید پاک باشد دیگر قسمت‌ها مانند اطراف مخرج بول یا غائط نیز باید عاری از نجاست باشد این در حالی است که دفع ادرار و مدفوع در اختیار ایشان نمی‌باشد و خود به خود بدن نجس می‌شود؟
- طهارت سایر مواضع شرط صحت وضو نیست.

* معلولی که بر اثر جراحت وارده، دستانتان هیچ‌گونه حس و حرکتی ندارد، تکلیف او برای وضو چه می‌باشد؟
- از کسی کمک بخواهد.

* فرد قطع نخاعی که اگر بخواهد خودش مسح می‌کند، از بالا به پایین و به طرف نوک انگشتان مسح کشیده می‌شود. آیا کافی است، یا باید نایب بگیرد؟
- اختیاریاً نیز کافی است.

* آیا حرکات غیر ارادی اعضای وضو در افرادی که معلولیت جسمی دارند، به هنگام وضو یا مسح کشیدن، وضو را دچار اشکال می‌کند؟
- اشکال ندارد.

* معلول قطع نخاع از گردن، خودش نمی‌تواند وضو بگیرد، و باید نایب داشته باشد. آیا می‌تواند برای راضی کردن نایب به او دستمزد بدهد؟
- در صورت لزوم باید دست مزد بدهد.

* عقب‌مانده‌های ذهنی، علی‌رغم سن‌های بالا، از نظر درک و عقل گاه در حد کودکان ۱۲ ساله، یا پایین‌ترند. آیا تکلیف شرعی از آنها ساقط است؟
- ساقط است.

* آیا کودکان ناشنوا، به دلیل تأخیر در رشد اجتماعی (به واسطه کمبود گنجینه لغات)، دیرتر از افراد سالم به سن تکلیف می‌رسند؟
به مقدار ادراک تکلیف دارند.

* اگر دختر یا پسر به هنگام خواستگاری دارای مشکلی از نظر جسمی باشد، و آن مشکل آشکار نباشد، آیا واجب است آن را به طرف مقابل بگوید؟

- اگر سؤال نشود واجب نیست ولی نباید در برابر خواستگار به عنوان سالم معرفی شود.

* دختر خانمی ازدواج نموده، و پس از آن طبق نظر متخصصان و اقرار خانواده و خود دختر، معلوم شده که قبل از ازدواج دارای مرتبه‌ای از جنون بوده، و اکنون ادامه زندگی با ایشان غیرممکن است. آیا شوهر حق فسخ دارد؟ و در صورت فسخ، آیا زوجه مستحق مهرالمثل است، یا مهرالمستی؟

- اگر اکنون جنون به معنای عرفی آن نداشته باشد حق فسخ ندارد.

* اگر در ضمن عقد لازمی (همچون نکاح) به زوجه وکالت دهیم که هرگاه عارضه‌ای پیش آمد، خود را مطلقه سازد. سپس زوج مجنون شود، آیا زن می‌تواند با استفاده از این وکالت، خود را مطلقه سازد، در حالی که علماً می‌فرمایند: وکالت، عقدی جایز است، و با جنون باطل می‌شود؟

- وکالتی که به صورت شرط ضمن عقد است باطل نمی‌شود.

* چنانچه پزشکی قانونی بر اساس وضعیت کروموزمی شخص، خنثی را خنثای مذکر یا مؤنث معرفی کند، آیا برای طرفی که با او ازدواج نموده، جزء عیوب محسوب و حق فسخ دارد؟
- از عیوب مستلزم فسخ نیست اگر تدلیس نباشد و معیار در تعیین زن و مرد داشتن تخمدان و بیضتین است و اگر بر این اساس از جنس مخالف نباشد ازدواج باطل است.

* چنانچه پس از عقد و نزدیکی مشخص گردد که یکی از طرفین خنثای مشکل است، عقد چه حکمی دارد؟ آیا بهتر است طلاق داده شود، یا این که از اول باطل بوده، یا طرف حق فسخ دارد؟
- عقد باطل است.

* با توجه به این که کشور ما، در حال حاضر، در مرحله حذف بیماری جذام است، آیا می‌توان جایگزین‌های دیگری، مثل بیماری ایدز، یا سایر بیماری‌های پوستی که مخل روابط زناشویی است، برای آن در نظر گرفت؟
- نمی‌شود.

* آیا می‌توان به خانواده‌هایی که فرزند ندارند، فرزندی بدون سرپرست (مانند کودکان سر راهی) تحویل داد و در مقابل پولی از آنها گرفت؟ اگر مبلغ اخذ شده بر اساس جنس طفل، یا ویژگی‌های ظاهری او، متفاوت باشد، چه حکمی دارد؟

- فرزند خواندگی در اسلام حرام است ولی می‌توانند متکفل نگه داری طفل بی‌سرپرست شوند و می‌تواند به طرف هدیه مشروط بدهد البته جهتی که کودک یاد شده را تحویل می‌دهد باید شرعاً مأذون به چنین کاری باشد.